

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an. / 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 11 a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 Cl.

Manuscrisurile nu se î-
napoiază.

Reciprocitate și simplism

Am spus că nu socotim probabil ca guvernul țării românești să asculte de sfatul pe care i l-a dat un confrate al nostru de aici: să nu îngăduiască adică reprezentațiile unei trupe teatrale ungurești în România, — și am căutat să dăm, așa cum ne-am priceput, o explicație acestei eventualități, pe care noi o credem sigură. Intenția noastră n'a fost, desigur, ca să intrăm într'o polemică, pe această chestiune, cu acel confrate; — dar fiindcă el își menține explicațiile lui, și fiindcă nu credem că e bine să se răspândiască în opinia noastră publică românească de aci asemenea păreri, găsim de cuviință a mai adăoga câteva lămuriri la punctul de vedere ce am susținut.

S'a văzut dela început, și se vede și acum, că nici confratele nostru nu nutrește vr'o speranță prea solidă ca guvernul românesc să-i asculte sfatul; de aceea se gândește la „cazul de nevoie” al intervenirii studențimii universitare bucureștene, ca cel puțin ea „să împiedice reprezentațiile trupei ungurești”. Iar dacă nici una nici alta nu se va întâmpla, verdictul e dat: va însemna întâiu că guvernul român, și apoi că și tinerimea universitară din București „sunt lipsiți de demnitatea națională”! — Ei bine, cu asemenea anticipări de verdicte zicem noi că nu e bine să se turbure și să se irite opinia publică românească dela noi împotriva guvernului țării românești, eventual poate și împotriva tinerimii universitare.

Confratele numește exprimarea din par-

tea noastră, a acestei păreri, o „diplomație ieftină”. Dar și mai ieftin ni se pare nouă sistemul acela simplist, de a sgândări toate chestiunile gingașe numai din punctul de vedere al supralicitării în atitudinile de intransigență. Asemenea supralicitări sunt de înțeles din partea celor ce simt necesitatea de a risipi cu orice preț o atmosferă de bănuială ce s'a lăsat, dintr'o cauză sau alta, împrejurul lor. Dar noi nu avem nevoie nici de supralicitări, și nici de diplomații, ieftine sau nu, ca să ne spunem gândul nostru, pornit pururea din cele mai curate și mai adânc convinse sentimente românești.

Zicem dar și accentuăm: Că noi unii n'am putea admite niciodată, ca chestiunea drepturilor noastre naționale, aici în țările coroanei ungare, să se pună pe teren de reciprocitate. Și socotim, că acesta este un punct de vedere care determină și atitudinea guvernului, a tuturor guvernelor românești, în tot ce este atingător de această chestiune.

În adevăr, nu credem că ne înșelăm când socotim, că le-ar conveni de minune stăpânilor noștri de astăzi din Ungaria, ca să abandoneze, dacă e vorba, toată ungurimea, săcuimea și ciangăimea din România, — dacă cu acest preț ar câștiga dreptul... de a ne înghiți cu desăvârșire și dânșii pe noi aci... Apoi partida nu este egală și nouă nu ne poate conveni. Iar dacă reciprocitatea cu nici un preț nu putem s'o primim în senz negativ, credem, că este cinstit și firesc să nu stăruim asupra ei nici în senz pozitiv.

Presupunem, că s'ar întâmpla așa cum „repetă apelul” său confratele, care găsește

nimerit să se laude, tocmai cu acest prilej, cu „inteligenta” sa superioară. Presupunem că guvernul român ar interzice, sau tinerimea universitară bucureșteană ar împiedica o reprezentație teatrală ungurească în capitala României... Ce s'ar întâmpla?... Dar dacă maghiarii vrăjmași ai noștri ar fi pornit dela intenția de a întinde cu acest chip cea mai vicleană cursă naivității valahului, n'ar fi putut s'o nimerească mai bine.

Nu vedem noi doară, că toată cauza lor este să caute și să pună înainte aceea reciprocitate, care să-i îndreptățească pe dânșii să stăruiască și să se îndârjască în sistemul de prigonire împotriva noastră? Nu vedem cum aleargă hămesiți după prilejuri de tot felul de, a atâța și a hrăni tot mereu ura în sufletele popoarelor conlocuitoare aci, unele împotriva altora?... Și noi să le facem jocul, — ba să pretindem, în numele „inteligentei”, ca până și guvernul românesc, sau tinerimea universitară română, să intre în această horă de oameni foarte puțin serioși?

Ce primejdie, ce stricăciune poate să aducă culturii și existenței noastre naționale, o reprezentație ungurească la București, o gazetă șovinistă ce trece granița, o școală ce vegetează printre ciangăi? Noi nu ne temem nici aici, și cu atât mai puțin în România, de cultura ungurească; ba dacă s'ar putea, am dori ca și frații noștri din regatul vecin s'o poată contempla și admira măcar din când în când mai de aproape, ca să se... plioforisească.

Primejdie nu, stricăciune nici una... A, dar demnitatea!

Când or cădea frunzele

de Const. A. Giulescu

I.

Nu o mai văzusem pe Neli din primăvară, de pe vremea când viorelele înfloreau pe coastă, și privighetorile cântau în inima pădurii.

Rămăsese vădană de 4 luni.

Din ajunul crăciunului o mântuise Dumnezeu de un om rău și nesuferit.

Tânără și frumoasă, cum era, zăpăcise flăcăii din șapte sate.

Se așterneau roibii pământului, ridicând nori de praf în urmă-le, și nu mai răsuflau până la hanul Tătarului din marginea cătunului Brebu.

Aci, nu mai conteneau viorile, cheful ținea până 'n zori, iar vinul curgea din belșug, întetind cântările și 'nmiind oftările!...

Am venit și eu într'o zi la hanul Tătarului ca s-o întâlnesc pe Neli.

Nu o mai văzusem din copilărie.

Puterea unui dor neînțeles și farmecul șoap-telor ademenitoare m'au adus.

M'am prefăcut că trec la târg.

Se revărsau zorile când am intrat în curtea hanului.

Era zi de primăvară. Cocoșii cântau prin ogrăzi, ratele măcăiau și găinile codcodăceau prin ierburi.

Pe sub streșini ciripea un întreg popor de vrăbii pe când rândunele smerite se rugau pe creasta casei ca niște călugărițe cernite.

Vite împestrătate rumegau într'un coșar, iar câinii lătrau la drum, deșteptând vâlcelele și 'nfiorând cărările!...

După ce am potrivit caii, m'am urcat în pridvor.

Soarele se ridicase de-asupra pădurii și bătea 'n ferești. Picături de rouă scilipeau pe frunze și ierburi, iar peste lanurile de secară pluteau ușoare trâmbe de ceață.

M'am răsturnat pe un scaun și mi-am pironit ochii de-alungul văii.

Umbre fugare goneau spre șesuri și noaptea se pitise de mult sub pletele codrului. Turme de vite treceau pe drum.

Tălângile se lămureau pe costișa din marginea satului, pe când în sufletul meu se strecura ca printr'o sită amarul unui dor nepriceput!...

În grădina de sub fereastă, încărcată cu zambile și toporași, am zărit fluturând alțițele unei cămăși albe, înrăurată cu flori de trandafiri.

Era Neli!...

M'am aplecat peste pridvor ca să o văd mai bine!...

Muscuțe și albine jucau în bătaia soarelui, pe când flori înviorate lăcrămau, privindu-ne cu drag!...

Am coborât și eu în grădină, apropiindu-mă de colțul unde privea Neli buruienile din jurul unui mănunchiu de verbine.

Când m'a simțit aproape, s'a ridicat, — și s'a uitat zimbitoare la mine.

I-am zis atunci, întinzându-i mâna:

— Imi pare că nu mă mai cunoști, Neli. Și

doar am copilărit împreună pe dealurile satului Zănoaga!...

— Iți aduci aminte cum îmi strigai toată ziua peste prileaz:

Godănac, Godănacel

Goadă de purcel!...

...Și-mi era necaz de moarte pe tine, și pe vorbele astea. Veneam până aproape de gard cu gândul să te prind, să-ți succesc gâtul, dar te piteai în dosul hambarelor, de unde-mi strigai și mai tare, și mai îndârjită.

Cu cât vedeai că-mi e mai ciudă, cu atât mă năcăjai mai mult!... Acum, iți aduci aminte, Neli!...

— Cum să nu mi-aduc, mi-a răspuns, răsând de părere bună. Dar și tu mă porecleai când coțofană, când capră râioasă; iar când mă prindeai, îmi rupeai părul, și mă loveai cu biciul. O, erai rău cu mine, Sandule, rău ca o viespe!...

— Da, știu. Eram dușmani. Acum însă, am venit să facem pace, să ne împrietinim!... Te'nvoiești, Neli?

— O, ba nu!... Ce mai stai pe gânduri!... Eram copii atunci!... Și copiii ce știu?! Anii trec, se duc, și cu ei ne trecem și noi. Îmbătrânim Sandule! M-am schimbat mult, mult de tot! Singură nu mă mai cunosc! Și... cum aș vrea să mai am inima de atunci!...

— Zici că te-ai schimbat, am întrebat-o? Da, te-ai făcut frumoasă ca o zână! Așa de frumoasă cum nu mi-a fost dat să mai văd, și cum nu m'aș teptam să te găsec!

Să băgăm numai bine de seamă ca să nu confundăm demnitatea cu artagul: — să nu uităm adecă, ce fel și cât de mult demnitatea prin ea însăși implică liniște și seninătate. Și să cumpănim atunci toate, cu cumpăna lor dreaptă.

Să nu amestecăm comediile ungurești, cu chestiunea culturii și existenței naționale a milioanele de români din țările coroanei ungare: a o pune, pe aceasta, într-o astfel de comparație, n'ar putea să însemneze decât a o micșora. Să nu *conditionăm* drepturile culturii și existenței noastre aici, de o concesie de reprezentare teatrală în sala „Amiciția” din gura Cișmigiuului, — căci ne-am putea întreba: ce-ar fi dacă s'ar primi târgul, în care ungurii pun atât de puțin, iar noi atât de incomensurabil de mult?...

Ba ducă-se trupa lui Ioanovics dela Cluj la București, și guvernul românesc facă ce-o ști în ce privește autorizarea de reprezentare. Repetăm că nu ne simțim îndreptățiți, noi, a-i da în această privință nici un sfat. Un lucru însă să se știe: Că drepturile culturii și existenței noastre naționale nu le subordonăm nici unei chestiuni de reciprocitate, ci le susținem cu ajutorul lui Dumnezeu și cu puterea de viață ce este în neamul nostru, întâmplându-se orice, și împotrivescă-li-se orișicine.

Sperăm că am înlesnit acuma făgăduita cercetare a confratelui cu „propunerea”, asupra „motivelor” cari ne-au îndemnat pe noi să nu ne alăturăm cu prea mult entuziasm la ea. Și poate dar să aleagă între „lipsa de înțelegere” ori... „alte motive”, între cari rămăsese un moment în nedumerire.

Politica externă a României

București, 8/21 nov.

S'a discutat, în timpul din urmă, foarte mult asupra politicii externe a României. Presa europeană a publicat mai multe articole, prin cari se arăta care va fi atitudi-

nea statului român într-o viitoare conflagrație generală. Și cu acest prilej s'a spus, că România este prietena cea mai fidelă a triplei-alianțe. „Le Temps” spunea că România este *eminamente* „triplică”...

În actualele împrejurări credem că este foarte nimerit a lămuri aceasta chestiune.

Prin situațiunea ei geografică și prin forța ei internă, România ține balanța situațiunii în orientul european. Ea a devenit un factor atât de important în timp de pace, dar mai ales pentru timp de războiu, încât nu s'ar putea face un pas mai însemnat, în politica orientală, fără învoirea ei.

Intr'adevăr situațiunea ei geografică o face arbitrar privilegiată în părțile de est ale continentului. Este adevărat, că această situațiune este nu numai favorabilă, ci în acelaș timp *dificilă*, — deși s'ar pare că aceasta este un paradox.

Strânsă între marele imperiu rus și între grupul de state *slave* din peninsula balcanică, România formează un *stat-tampon*, de care se ciocnesc valurile cutropitoare dela nord și dela sud. Am putea-o compara cu o insulă de stâncă stând neclintită, neurnită, în mijlocul valurilor spumegânde ale Oceanului...

Spre apus... adversari, spre nord și spre sud, dușmani de moarte. S'ar putea întreba cineva: unde e situațiunea geografică așa de „favorabilă”, cum se spune?

Ei bine: tocmai în acest pericol care ne amenință în fiecare moment, tocmai în acest rol de veșnică pază, este situațiunea privilegiată a țării noastre. România este sentinela apusului civilizat la porțile orientului.

Dar rolul de sentinelă este nu numai greu, dar și *important*. Căci armata întreagă este amenințată cu distrugerea atunci, când sentinela nu veghează în de ajuns. De aici grija statelor din vestul Europei și mai ales a aceloră din Europa de mijloc — cari sunt mai direct amenințate de pericolul oriental — de a menaja statul român, de aici importanța militară extraordinară a României într'un viitor mare războiu european.

Această însemnătate însă ar scade mult, dacă România n'ar fi bine consolidată în interior, dacă n'ar avea finanțe bine echilibrate și o armată bine echipată, numeroasă și vitează. Cum însă cele trei sute de mii de soldați români de prima calitate formează o forță, care nu numai că nu se poate negliga, dar cari vor decide în orient rezultatul luptei, statul nostru câștigă o importanță îndoită. Cine n'ar voi să aibă ca aliat un asemenea stat?

Iată de ce prietenia României este căutată.

Să vedem acum, care este politica noastră externă?

Sunt anumite considerațiuni foarte puternice, decisive, cari ne opresc a face o politică slavofilă. O asemenea politică ar fi o sinucidere. Cuprinși din două părți de oceanul slav, având numai la vest un aliat firesc, ungurii, care însă ne e adversar, noi nu ne putem permite luxul de a face o politică agresivă, cu ajutorul slavilor.

Întâi trebuie să ne asigurăm contra pericolului care amenință de o potrivă dela nord și dela sud. Sunt cunoscute tendințele Rusiei de a face, prin distrugerea României, o punte între slavii de nord și slavii de sud. Pe de altă parte cunoaștem aspirațiunile bulgarilor asupra Dobrogei, care este trecută, pe hărțile lor, ca pământ bulgăresc.

S'a reproșat României mai cu seamă din partea francezilor și a italienilor, că face o politică pur germană, că nu este decât un instrument orb în mâinile conducătorilor Triplei-Alianțe, că, pentru a fi scăpată de pericolul slav, a intrat în jugul german și austro-ungar.

Ei bine: a venit momentul ca să *desmințim categoric această afirmațiune*. Nu suntem *unealta* nimănui, nu facem mendele nici unui alt stat străin, ci facem, pur și simplu, politica pe care o cer interesele mari ale națiunii noastre. Dacă momentan România este prietena Triplei-Alianțe, este pentru că avem nevoie de această constelațiune politică pentru a combate pe slavi și pentru că, pe de altă parte, statele din Tripla-Alianță au interes să ne

Dar, nu m-a lăsat să termin vorba. Imi astupă gura cu mânuța-i catifelată...

Un miros de sulfină și de busuioc se împrăștiă din sânul plinut, de sub năframa ce-i acoperea părul de pe frunte, din făptura ei întreagă...

Și cum își lăsase ochii în jos, ochii vineți ca porumba parguită, i-am zis:

— Dacă m-ai îndemna să-mi aleg o floare din grădina asta, pe tine te-aș alege, Neli. Uite, mă uitam adineoară din pridvor și te pierdusem printre flori. Nu te mai vedeam dintre zambile...

Și prinzându-i mâna, ce se juca cu ciucurile dela cămașe, am întrebat-o:

— Neli, vrei să fii nevasta mea?

A ridicat ochii spre mine, și m-a privit mirat. Tocmai târziu mi-a răspuns:

— Te-ai gândit bine ce-ai spus? Și ce-ți veni așa deodată?...

— Nu m-am gândit mult, Neli, e adevărat. Dar nici tu nu pierde vremea și răspunde-mi.

A lăsat iar ochii în jos, a tăcut multă vreme, și mi-a zis:

— Dacă tu vrei, când or cădea frunzele, atunci să vii să stăm de vorbă, Sandule... Dar pazește-te. Să nu iese vorba că-ți faci dușmani.

Am prins-o atunci de peste mijloc, și i-am sărutat ochii, și gura, și obrazii rumeni ca vâpaia i-am sărutat...

Pe la prânzul mare am înhamat caii și am pornit la drum, cu sufletul plin și cu inima înviorată...

Se ridicau nouri albi dinspre munte. Zărilor se întunecau, și pe șoseaua împietrită treceau la pas domol, turme de vite, și care încărcate cu mărfuri...

II.

Se apropia toamna. Lanurile de porumb erau îngălbenite și tocăliile răgușite băteau pe dealul viilor.

Prigorii călătoare treceau în sbor peste păduri, și stoluri de rândunele se pregăteau să plece...

Zilele erau mici, nopțile reci, iar acele de brumă sclipiau în răsăritul soarelui pe livezile prăjite de soare...

Care încărcate treceau către sat; codrul amuțise de cântul păsărelelor, și numai părăiele își cântau singure ca s'adoarmă...

Steteam într-o zi în cerdacul casei și priveam la grămezile de porumb cules, înșiruite prin grădini și lanuri.

Popul de lângă poartă își tremura frunza. O cintează cânta pe jghiabul fântânei, iar în depărtări, pe meleagurile glodoroase din marginea satului, plângea talanga cirezilor de vite...

Un vânt s'a stărnit atunci de undeva, din spre pădure. Vârteje amețitoare goneau pe drum, și plopul începuse să freacăte, să suspine, să plângă... Cădeau frunzele!...

Un fior de plăcere mi-a străbătut atunci inima!...

Ochii vineți păreau că mă privesc din colțul unei grădini împodobite cu flori de primăvară, pe când un glas cristalin mă chema negrit de dulce:

„Vino Sandule de mă ia. Uite cad frunzele!...”

A doua zi am pornit la drum, și când se lumina de ziuă coboram priporul Cosminului, din marginea cătunului Brebu...

Satul fumea sub aripa dealului, și de pe șesuri se ridicau nurași albi, cari se topeau în răsăritul soarelui...

La hanul Tătarului am oprit caii.

Ca și atunci, în primăvară, cântau cocoșii prin ogrăzi, măcăiau rațele și cotcodăceau găinile prin ierburi. Ca și atunci mi-se așternea pe suflet o tristețe nepricepută. Numai grădina de sub ferestă nu mai era aceeași!

Frunze îngălbenite îi troneau cărările; puștiul florilor uscate, îi înfiora ungherele; și pe când două gherghine ofilite se legănau lângă un firicel de păpădie, din pridvorul casei cobora un bătrân cocărat de vreme, cu o mână prinsă'n brâu, cu alta streășină de-asupra ochilor.

Când a venit lângă mine mi-a zis:

— Să nu vă fie cu supărare, domnule, dar nu mai ținem han. Dumneata însă poți face popas cailor. Ești om de treabă. Te cunosc! Ficiorul boerului Lisandru din Zănoaga...

— Da, moșule, așa e. Dar stăpâna de aici unde e? Știi, Neli, văduva lui Samoilă Tatarul, care a murit pe iarnă?...

fie amice și aliate, fiindcă sunt amenințate de același pericol.

Nu ne-am legat întru nimic, cu tot viitorul nostru, de această constelațiune politică din centrul Europei. Dar în prezent suntem prietini ei, căci interesele noastre și ale lor sunt aceleași și poate că în curând armatele noastre și armatele lor vor combate ca aliate în potruva aceluiași inamic.

Prima grijă a noastră trebuie să fie conservarea, siguranța statului nostru. După ce am izbutit, după atâtea veacuri și după atâtea greutăți, să întemeiem un stat independent, nu ne este permis să primejduim existența acestui stat prin o politică de aventuri. Vom căuta să întărim cât mai mult România, s'o facem din ce în ce mai temută și ne rezervăm dreptul să facem o politică de „aventuri”, o politică ofensivă atunci, când forțele noastre ne vor permite aceasta, fără ca să punem în cumpănă viitorul țării și poate al neamului întreg!

Suntem conștienți de datoria ce o avem față de întregul neam. Și tocmai pentru aceea vom face o politică prudentă, iscusită, fără ca această politică să fie lașă. Nu vom tolera niciodată să ni-se arunce în față acest epitet.

Statelor mici nu le este permis să facă o politică napoleoniană. Nici chiar statele mari n'au putut face o asemenea politică, fără ca să ispășească amar dorul lor de cucerire. Cu atât mai mare, mai fatal ar fi rizicul pentru un stat mai mic.

România făurește în liniște și prin muncă asiduă viitorul ei și al națiunii. Armata română nu așteaptă decât semnalul spre a se bate acolo unde este nevoie și cu acel dușman, în potruva căruia o trimete interesele noastre.

Suntem înconjurați de dușmani și de rău voitori. Trebuie să ne facem bine socotelile, căci orice greșală ar putea deveni fatală. Vom fi prudenți în prepararea loviturilor ce vom da, dar vom fi energici și ireductibili atunci când datoria către țară și națiune ne va chema la postul de onoare.

— De Neli întrebi, dumneata? Apoi ce, nu ști? S'a fost măritat după fiacăul meu al mare, a răspuns bătrânul. După Dinu. Azi e săptămâna de când s'au luat. Acum is pe la oraș să se plimbe, și să-și mai târguiască din ale casei...

N'am mai putut răspunde nimic. Simțeam cum mă înecă lacrimile, cum mi-se oprește răsuflarea, și cum îmi arde inima!..

Târziu, am înhămat caii și am pornit iar la drum. Unde mă duceam? Nu mai știu!.. In lume!..

Și pe când treceam în goana cailor pe șoseaua împietrită, am oprit o clipă sub aleia de ploi și tei din marginea drumului. Soarele se ridicase de-asupra satului, funigii de toamnă pluteau în aerul răcoros, iar frunzele cădeau rânduri, rânduri, îngropând sub ele un mănunchi de iluzii moarte!..

A apărut

„LA MASA CALICULUI“

Schițe și nuvele
de

Caton Theodorian.

Se găsește la toate librăriile din Ardeal pe preț de 1 cor. 50 fil., sau la autor, București, str. G. D. Pallade 49, în schimbul costului plus 10 fil. porto.

Cum apără „Tribuna“ partidul național român?

Organul disident al dlui dr. Nicolae Oncu din Arad, acest ramolit național, care nu vrea să înțeleagă că e cu desăvârșire copt să se retragă în nemeritul stat de pensionar, în numărul său de azi săvârșește o nouă infamie în contra partidului național diminuând și batjocorind alătura de deputatul jidov Sümegi Vilmoș discursul dlui dr. Teodor Mihali, ținut în termeni atât de bărbătești în ședința de luni a camerei ungare. Obrăznicia aceasta fără margini a organului mangrist ne face să ieșim din rezerva ce ne impuneam din considerații superioare față de interesele obștești ale neamului nostru, care nu merită să fie tratat în coloanele unui ziar pretins românesc, cum este fițuica „Tribuna“ din Arad într'un mod atât de infam. Am ajuns însă la extrema limită a pacienței noastre și vedem acum, că tăcerea noastră mai departe ar fi vătămătoare intereselor naționale. Am evitat luni de-a rândul cearta și am suferit ca adevărați martiri grețoasa murdărie, ce a vărsat „Tribuna“ asupra vieții noastre publice. Simțim însă, că tăcerea mai departe ar fi o crimă împotriva națiunii noastre și astfel cu toată oroarea, ce o avem față de discuția cu ticăloșii disidenți, ne vedem necesități a ieși din rezerva, ce ni-o impusesem. În numărul nostru proxim vom începe deci din nou focul împotriva păcătoșilor incendiatori.

Aderențe oficiale

„Conlithubitorul“ lui Mangra s'a pus pe lucru. După ce a spart partidul național-român prin disidența „Tribunei“, acum urmează înainte calea prăpastiei și cu apucături detestabile siluește conștiințele unei părți din preoțimea bisericii gr. or. române angajându-o să iscălească aderențe la adresa persoanei sale și a principiilor sale. Suntem informați, că în numărul de mâne al „Tribunei“ se va tipări o nouă aderență a preoților din protopopiatele Radna și Arad, cari au ales azi de deputat congresual clerical în acest colegiu pe protosincelul Roman Ciorogariu. Aderențele domnilor preoți dovedesc măsura, în care se propagă în siml preoțimei gr. or. române din dieceza Aradului „mangrizmul“ cu scopul de a distruge partidul național-român. Mai dovedesc aceste aderențe că oamenii dela „Tribuna“ nu de partidul național ori peste tot de chestia națională le pasă, ci cea mai ardentă preocupare a lor este rehabilitarea protosincelului Roman Ciorogariu, care în acest chip „cu crucea 'n spate urcă calvarul“ (fiind adevărat și Cuvioșia Sa un adevărat Hristos) și așteaptă „învierea“.

Mangra primește aderențe? — își zice „conlithubitorul“. Am să-i arat eu lui Tisza, că și aici îl întrec pe Mangra. Am să-i arat

eu „aderențele mele“. El în Bihor, eu în Arad. Eu am doar bancă și n'o să mă las întrecut de Mangra. Trebuie să vadă Tisza, că eu pot mai mult decât Mangra.

Suntem însă siguri, că veninul n'a intrat în întreg corpul preoțimei, ci în curând se va alege untul din zăr și va veni timpul când celor mai mulți preoți iscalitori astăzi de aderențe oficiale la adresa mangristului protosincel le va fi rușine de iscaliturile lor alătura cu Miron Grecu și Octavian Tămășdan, iară domnul apostol, care urcă calvarul spre învierea cu vre'o mitră în cap, nu va învia nici de l-ar prohodî toți preoții lui Mangra. Poporul român, din sudoarea căruia trădesc preoții români, va ști să facă selecțiunea cuvenită între acești preoți și va afla mijlocul de a-i face pe păstorii săi să înțeleagă, că nu turma este pentru păstori, ci păstorii sunt pentru turmă. Agenturile băncilor nu vor putea în definitiv să înlocuiască sfințele altare ale strămoșilor nostri.

Deocamdata — atât!

Discursul d-lui deputat dr. Alexandru Vaida-Voevod. Azi a ținut domnul deputat dr. Alexandru Vaida-Voevod un nou discurs în Camera-Ungară. Deputatul nostru a vorbit aproape 3 ore. Discursul are două părți: în una domnul deputat Vaida fixează într'o largă și magistrală concepțiune chestia națională din Statul-Ungar, arătând marea însemnătate a acestei chestiuni, fără a cărei justă rezolvire Statul-Ungar trebuie să meargă fatalicește spre ruină, iară în cealaltă parte domnul Vaida, cu cunoștințe vaste și impunătoare desvălește starea rușinoasă, în care se află igiena publică în statul nostru, care pretinde a fi înșirat între statele civilizate, de cari stă însă așa de departe atât din punctul de vedere al drepturilor cetățenești, cât și din cel al culturai obștești.

Felicităm pe domnul dr. Vaida pentru magistralul său discurs, pe care vom începe a-l reproduce în numărul nostru de mâne.

In chipul acesta luptă deputații noștri în mijlocul dușmanilor din parlament ai neamului nostru, în vreme ce organul din Arad al disidenților mangristi îi hulește și-i batjocorește, iară capul lor protosincelul conlithubitor Ciorogariu adună pentru principiile sale aderențele preoților.

Modificarea proiectel ormlitare. Ministrul de honvezi Hazai Samu a făcut astăzi o vizită baronului Aufferberg, ministru comun de războiu, apoi lui Georgi ministru de honvezi austriac.

După amiazi a continuat consfăturile cu contele Stürgkh și cu ministrul de finanțe.

Incurând se va ținea la Viena un consiliu comun de miniștri, de oareco baronul Aufferberg, — ministrul comun de războiu are de gând să facă niște modificări esențiale cu privire la dispozițiile speciale ale proiectului.

Noul episcop al Gherlei. „Monitorul oficial“ de astăzi publică numirea P. S. Sale episcopului dr. Vasile Hossu dela Lugoj de episcop gr. cat. al diecezei Gherlei.

Intru mulți ani stăpâne!

Din Cameră. Președintele Návay anunță camerei, că deputatul orașului Szolnok, Nagy Emil, a renunțat la mandat. Urmează apoi discuția bugetului. La ordinea zilei e rezortul de interne. Vor-

bește contele Batthyányi T. cerând rezolvirea grabnică a reformei electorale. Protestează în contra planului guvernului de a statifica administrația.

După Batthyányi ia cuvântul iubitul nostru deputat dr. Alexandru Vaida și își rostește discursul clasic, pe care îl vom reproduce în întregime în numărul nostru de mâine. Toate ziarele se ocupă pe larg cu ideile expuse de d. Vaida în discursul de azi și chiar ziarele ungurești îi consacră coloane întregi. În presa românească, doar intransigența și înțeleapta „Independentă” de va face excepție.

Petiția dela Vințul-de-jos

Azi, în 23 noemvrie 1911 s'a terminat desbaterea petiției înaintate de alegătorii români din cercul electoral al Vințului-de-jos.

Pentru publicarea sentinței s'a fixat ziua de 7 decembrie 1911 orele 12 din zi.

Desbaterea petițiunii a durat timp de 8 zile.

Primele 4 zile, 14, 15, 16 și 17 nov. s'au petrecut cu referarea rezultatului investigației.

În următoarele 4 zile, avocații și-au făcut observările la rezultatul prezentat de referent și și-au ținut pledoariile.

Trei zile, în 18, 21 și 22 noemvrie, dearându-l a vorbit vrednicul avocat dr. Ioan Erdélyi din Budapesta, reprezentând pe alegătorii români, care în cunoștința întreg rezultatului investigației și cu o logică convingătoare a scos la iveală toate fărâdelegile săvârșite de faimosul prezident al alegerii și al organelor administrative.

A arătat, că deși curtea de casație n'a ordonat investigarea pentru cazurile absolute de nimicire, prin fasiunile martorilor s'a dovedit fără îndoială:

1. că prezidentul a avut cunoștință despre candidarea fictivă a unui Iuliu Maniu — din Făgăraș, care și conform adevărului officioase a primăriei din Făgăraș e persoană neexistentă, necunoscută;

2., că prezidentul la orele 4 p. m. fără motiv a suspendat alegerea, trimitând toate organele administrative, solgăbirăii, notarii, primarii comunale, bărbații de încredere ai lui Mayer, precum și pe toți cortesii lui spre a număra alegătorii d-lui dr. Maniu;

3. a arătat mai departe, că atunci, când s'a suspendat alegerea dr. I. Maniu avea o majoritate de 51 voturi;

4. că după ce din raportul celor trimiși în tabăra domnului Maniu s'a constatat, că d. dr. Maniu va avea această majoritate până la sfârșit, — sub diferite pretexte ilegale a început a respinge voturi date pentru d. dr. Maniu într'un mod precugetat astfel, că la sfârșitul alegerii aceea majoritate să fie nimicită total;

5. că cel dintâi act ilegal în acest sens a fost împedecarea votării alor 16 alegători bravi din comuna fruntașă curată română Ohaba, pe care prezidentul alegerii cu un cinizm nemai pomenit a omis-o, fără de a o mai admite la votare;

6. că spre a zădărnici definitiv votul acestor bravi alegători cel puțin în ora finală, a depărtat din comuna Vinț pe martorii officioși de identitate;

7. că protocolul condus despre voturile respinse e fals;

8. că prezidentul s'a purtat brusc și provocător față de alegătorii d-lui dr. I. Maniu; striga cătră ei, le sufla fumul dela

țigară în față, cu scopul vădit de a-i aduce în confuziune și astfel să greșească enunțarea corectă a numelui candidatului, spre a-l putea respinge, — câtă vreme din voturile date pentru dr. Mayer nici unul n'a respins.

Afară de aceste puncte absolute de nimicire, a scos la iveală din fasiunea martorilor, că pe timpul alegerii în cercul Vințului de jos a fost o adevărată stare de asediu. Pentru alegătorii și oamenii de încredere ai d-lui dr. I. Maniu n-a exercitat nici o regulă constituțională, de oarece dela pășirea lui Mayer încoace, adică 3 zile înainte de alegere, organele administrative au tăbărât asupra alegătorilor, amenințându-i și terorizându-i, miluindu-i cu bani și alte făgăduințe. După ce astfel nu li-a succes a-i intimida și rupe de către d. dr. Maniu, au recurs la forța brachială umplând comunele cu jandarmi și finanți. Cortesii d-lui dr. Maniu au fost expulzați din comune, încât alegătorii numai noaptea și cu o zi mai înainte, pe furiș, au ajuns la locul alegerii, unde au răbdat foame, frig și insultele cele mai murdare ale contrarilor.

Prin aceste și alte multe constatări d. dr. Erdélyi cu drept cuvânt a făcut o apotează adevărată a alegătorilor români, numindu-i „eroi” adevărați, ceea ce vădit a impresionat întreg senatul și auditorul.

Între alte momente de mare însemnătate, cari toate au produs senzație și au trezit interesul celor de față, cel mai important a fost cetirea și analizarea scrisorii femeii Pálffy Ilona, descendentă, a unei familii nobile maghiare din Vinț, căsătorită cu comerciantul român Ioan Mărginean din Vinț și care din vechime are licență. Conținutul acestei scrisori, adresate d-lui dr. Iuliu Maniu în limba română, este următorul:

Bărbatul meu, care a trebuit să plece la înmormântarea părintelui său, m'a încercinat să vă scriu d-voastre.

Vă asigur, că bărbatului meu i-a cauzat mai mare durere procedura ce a fost silit a săvârși față de d-voastră, decât moartea părintelui său. Nu crășma le-a trebuit lor, ci votul lui Mărginean.

Când a sosit acasă dela votare s-a trântit pe sofă și a plâns amar ca un copil și-apoi am plâns amândoi.

Vă scriu aceste rânduri d-voastre, care totdeauna ați fost oaspele cel mai plăcut și mai drag, nu spre a ne scuza, căci d-voastră le știți toate, ci pentru a vă ruga să ne ziceți din inima d-voastră: Vă iert.

Nu se pot retăcea cuvintele, cu cari a sfârșit d. dr. Erdélyi discursul său, adresându-se către Curtea de casație, zicând: „Numai dreptate cer. Să nu treacă cu vederea Inalta Curie de casație adevărul incontestabil, că față de puterea întreagă a statului, noi suntem slabi și că noi n'avem altă armă, decât arma dreptății, că dreptatea este pe partea noastră. Vă atrag atențiunea Inalta Curte de casație că 4 milioane de români cu inimă palpitândă și cu atențiune încordată așteaptă verdictul drept al d-voastră, care nu poate fi altul, decât să-i redați mandatul cercului electoral al Vințului-de-jos dlui dr. Iuliu Maniu, celui mai iubit și mai vrednic fiu al neamului românesc!

E de observat, că discursul dlui ad-

vocat dr. Erdélyi a fost urmărit cu multă atențiune din partea Curții de casație.

Avocații contrari, — deși unul dr. Edvi Illés Károly e o celebritate juridică, — au trezit mila celor de față, apărând vădit o cauză nedreaptă.

E de amintit, că prelucrarea întregului material de investigare au făcut-o avocații d-nii dr. Danilă Szabó din Blaj și dr. Romul Boila din D.-sânmartin, cari au fost de față la ascultarea tuturor martorilor, precum și la desbaterile, cari au avut loc înaintea Curții de casație, petrecând din acest motiv din 11 l. c. până azi în continu la Budapesta.

Coresp.

Românii din America

Multă bucurie și frumoasă mândrie simțim în sufletul nostru când vedem că pretutindeni, în orice depărtări sunt duși de soartă, românii își înseamnă personalitatea lor ca popor de rasă nemuritoare. De aci pornește și ura cea extremă a dușmanilor, cari de veacuri o deslănțuesc asupra ființei noastre naționale. Totuși, sunt și părți de pământ unde românii trăiesc mai liniștiți, și unde ei se pot desvolta în pace, respectați de vecini, cu cari trăiesc în armonie. Astfel aflăm din când în când despre progresul economic și cultural al românilor din America de Nord. Există acolo printre altele, un sat românesc: Aurora, unde ei sunt organizați temeinic, păstrând viu caracterul și năzuințele neamului nostru.

Vrednicul și valorosul preot gr.-cat. Ioan Pop din Aurora, ne-a trimis o scrisoare (pe care o publicăm mai jos în întregime) prin care apelează la noi, cerând ajutorul nostru moral și cât mai largă atențiune față de frații noștri de acolo, cari au dus peste țări și mări suflet din sufletul nostru, colonizând ținuturi străine, cu ginte românească. Care cum și cât putem să trimitem ajutorul nostru nu numai moral, ci și material, fraților noștri din Aurora și din orice altă parte a aceluia depărtat continent.

Printre dorințele exprimate de preotul Ioan Pop este și aceea de a mai avea la dânsii mai mulți preoți, cari să conlucreze pentru binele poporului. Și la dreptul vorbind, dorința aceasta ar putea fi satisfăcută, desigur însă numai de acei oameni mai idealști, în inima cărora primează sentimentul dragostei de neam. Într'adevăr câți tineri preoți nu sunt mai liberi, fără angajamente ori datorii familiare, mulți fiind orfani, cari n'ar avea, cine știe ce regrete, plecând în țări străine pentru misiuni superioare? Sunt, și acestora le adresăm aceste cuvinte, cari poate vor avea un ecou în sufletul lor.

Spre a se vedea marele dor de noi, al fraților noștri din satul Aurora, publicăm următoarea scrisoare:

Onor.

Administrațiunii a ziarului „Românul”

în Arad.

Cu poșta de azi am expediat prin Banca C. B. Richard & Co din Newyork 30 cor., ca abonament pe anul 1912 suma de 20 cor., iar după cum ziceți d-voastră din anul acest curent 10 cor., deși eu știam că sunt achitat până în 31 dec. a. c. Să-mi trimiteți și numărul poporal și să-mi scrieți cât e

costul să vă trimit îndată ce voi ști. Ar fi bine să-l trimiteți în mai multe exemplare să-l distribueți și la popor; poate că veți primi apoi de aici încă multe abonamente, și de aveți *Calindarul anului 1912* asemenea să-mi trimiteți 100 de exemplare, că le voi distribui gratuit la popor și le voi plăti eu dar la tot cazul cu rabatul cuvenit. Se face prea puțin pentru noi cei înstrăinați, deși ar trebui ca, încât se poate, să ne ajute cei de acasă. Zac prin librării atâtea cărți de școală oprite de ministru; să ni-le trimită nouă, că pe noi nu ne oprește nime a le folosi, și așa acolo nu aduc nici un folos. Colonia din Aurora constă din 8—9 sute de români gr.-cat. din comitatele Sătmar și Sălăgiu, avem biserică și casă parohială, ne pregătim a ne face școală, dar merge cam greu, deoarece în 2 ani am plătit 6000 dolari pentru biserică și azi e a noastră, ne mai datorind nimănui nici un cent. Ar fi bine ca cei de-acasă să ne dea puțină atențiune, că și noi servim aici cauza românismului, deși înstrăinați ne ni-zuim a ne cultiva, și a cultiva dragostea de țară, limba și legea strămoșească. Suntem însă prea puțini preoți. Ar fi bine să agitați prin foile de-acasă să ni-se trimită preoți destui, că unde este preot și biserică, se face mult pentru înaintarea poporului în toată privința.

Aurora Ills, 7 nov. 1911.

Al d-voastră sincer aderent:

Ioan Pop,
preot gr.-cat. rom.

Un apel

Învățătorii tractului protopopesc Arad intruniți în conferință confidențială, în ziua de 7 noembrie, în frunța comună Bătania și luând în discuție chestia alegerilor congressuale ce se vor ține în 26 noembrie st. n. și pătrunși fiind de însemnătatea ce o au aceste alegeri pentru viața bisericească-școlară, adresează tuturor oamenilor de bine următorul apel:

În aceste timpuri, când furtuni tot mai nemilostive planează asupra acestui neam, datorită de fii credincioși ai sftiei noastre biserici ne-a îmboldit, să pășim cu încredere în fața opiniei publice românești, ca prin munca și puterile noastre sufletești să trezim în sufletul ei o iubire și alipire cât mai mare față de biserică străbună și fiica ei școala română, bunurile cele mari și temelile neclintite ale existenței noastre.

Și când gândul ne-a dus să dăm în laturi rezervarea tradițională-ce ne-a caracterizat, nu ne-a șoptit niciodată să suim amvonul unde să ne închinăm nouă, nici să ne înălțăm împotriva altora, ci ca pe niște buni cunoscători ai realității, impresurați de aceleași legi de iubire frățească ne-a mișcat și îndemnat cătră o' muncă tot mai rodnică, isvorită din o sinceră însuflețire față de năzuințele frumoase și ideale ale instituțiilor noastre, spre cari conștiința noastră ne îndeamnă să tindem cu o dragoste cât mai mare.

Deci ceva mare, ceva superior a înțeles învățătorimea tractului Arad atunci, când sufletului ei i-a venit glas să vorbească măcar numai o clipă despre rostul bisericii și școlii române în viața poporului român, despre suferințele vechi și sfinte, precum și despre lipsa grabnică a tămăduirii lor.

Această lipsă simțită și observată de ceice urmăresc cu interes vădit și cu judecată dreaptă toate afacerile bisericești-școlare, va dăinui cu atât mai mult, cu cât învă-

țătorilor români nu li-se vor deschide ușile înaltelor corporațiuni: sinodul eparhial și congresul național-bisericesc.

A sosit însă timpul, ca munca noastră cinstită, pusă în serviciul neamului din care facem parte cu sângele și inima, să fie considerată și apreciată de toți oamenii, cari cunosc rostul ei și înțeleg scopurile înalte ce le urmărește. Mănați de aceste considerații, și împintenați în năzuințele noastre drepte de o parte mare a inteligenței noastre, ne-am hotărât, ca la alegerile congressuale din ast an să punem candidați din sânul nostru. În tractul protopopesc Arad, vom mână în luptă pe cel mai vrednic fiu al reuniunii noastre, pe d. *Iosif Moldovan*, care, suntem siguri, că va purta cu mândrie steagul încredințat și se va face demn de încrederea depusă într'ânsul prin votul alegătorilor.

Apelăm deci cu toată sinceritatea la sprijinul fraților alegători din cercul Aradului și în deosebi adresăm d-lor preoți, prieteni de credință și de ideal ai dascălilor români, cele mai călduroase rugăminți de a sprijini cu toată dragostea pe candidatul nostru și al oamenilor de bine.

Din încredințarea învățătorilor tractului protopopesc Arad:

Nicolae Cristea
învățător.

Războiul italo-turc

Nouă trupe italiene spre Tripolis. — Întărirea Dardanelor. — Flota italiană în apele turcești. — Bombardarea dela Akaba. — Medicii turci înaintea consiliului de războiu. — Nouă atacuri turcești la Tripolis și Homs. — Puterile și conflictul — Acțiunea flotei italiene în Arhipelag.

Ziarul „Arbeiter Zeitung” din Viena publică o corespondență din Constantinopol în care se arată, că până la primăvară orice tentativă serioasă de împotrivire la Tripolis e exclusă. La primăvară lucrurile vor începe dela capăt.

Până acum nu trupele regulate turcești au opus rezistență, ci masele arabe. Aceasta e un lucru foarte grav, căci face imposibilă pacea. Într'adevăr, trupele regulate turcești pot primi ordinul de retragere, pe când populației răscolate nu i-se poate ordona lucrul acesta. Deci războiul va continua chiar dacă Turcia cedează.

În Turcia a și început să se vadă efectul dezastruos al războiului. Mulțimea, profund amărită se întoarce cu scârbă în contra civilizației europene pe care o vede tâlhărind drepturile altora.

La cea dintâi complicație în Balcani, mulțimea se va năpusti asupra tuturor creștinilor și nici guvernul turc nu va putea împiedeca excesele teribile. În Turcia asiatică situația e și mai gravă.

În general, în Turcia, actualul războiu a dat o mare lovitură civilizației.

Nouă trupe italiene spre Tripolis.

Milano. — Guvernul a hotărât să trimită la Tripolis o a patra divizie sub comanda contelui Trombio, actualul comandant al diviziei din Milano, care a servit multă vreme în Africa.

Trombio a fost pe vremuri atașat militar la Constantinopol și în ultimul timp aghiotant regal. Trupele vor pleca peste cinci zile din Neapole.

Întărirea Dardanelor.

Constantinopol. — După o activitate harnică de 14 zile, ministrul de războiu a-

isbutit să pregătească și partea interioară a Dardanelor, în vederea vre-unei surprize.

Au fost instalate un număr de 100 tunuri, cu un calibru de 24 centimetri.

Dupăcum se asigură, pozițiunile în chestie sunt ireproșabil întărite din punctul de vedere artileristic.

Flota italiană în apele turcești.

Salonic. — Aci sosesc mereu știri anunțând că vase de războiu italiene ar fi fost văzute între Dedeagatsch și insula Thasos.

Vasele italiene ar fi demonstrat în fața insulei Thasos și ar fi tras mai multe focuri oarbe, după care au plecat în direcția insulei Lemnos.

*

Colonia. — Ziarul „Kölnische Zeitung” anunță din Salonic că trei vase de războiu italiene au apărut duminecă în fața insulei Thasos, unde au explorat câțva timp coasta cu ajutorul reflectoarelor.

Aceleași vase au apărut apoi în fața localității Dedeagatsch. Din această cauză întreaga garnizoană de acolo a luat imediat o poziție fermă.

Totuș vasele italiene și-au continuat drumul. Eri ele au apărut din nou în fața insulei Thasos, împreună cu alte 4 vase noi cari li-s-au alăturat.

Redifii convocați în districtele respective vor fi distribuiți la granița muntenească și la Sangeac.

*

Roma. — Ziarul „Tribuna” declară că a doua fază a războiului este iminentă. Se crede însă că acțiunea flotei Italiene va mai fi amânată pentru câteva zile.

„Italia” scrie că amânarea acțiunii se datorește trecerii perechei regale engleze prin marea Mediterană în călătorie spre India.

Ducele de Aosta va saluta pe suveranii englezi în numele Italiei pe bordul vasului său la Malta.

Turcia va trimite și ea o misiune în fruntea căreia va fi fiul cel mai mare al sultanului.

Principele turc va pleca în Egipt pe bordul unui vapor cu pavilion egiptean.

Situația turcilor în Tripolis.

Constantinopol. — Deputatul Housseinbey publică în ziarul „Tanin” o descriere asupra situației în Tripolis, care provoacă mare senzație.

Houssein spune, că în cazul când Italia nu ar fi amânat până acum atacul și flota italiană ar fi fost silită să pornească mai de vreme spre Tripolis, atunci am fi recucerit cu ușurință orașul.

În timpul acesta însă italienii au primit victorioși și trupele turcești cari nu dispun de tunuri moderne nu se pot aștepta să recucerească forturile cu baioneta.

Nu ne putem deci aștepta la evenimente războinice importante în Tripolis cât timp italienii nu vor încerca să pătrundă în interiorul țării.

Toată speranța osmanilor este în prelungirea pe cât posibil a războiului. Cu armele — spune Houssein — nu vom putea goni pe italieni din Tripolis.

*

Viena. — Știrile sosite din Tripolis anunță, că situația e neschimbată.

Timpul e frumos și artileria turcă și-a reluat activitatea. Tranșeele distruse de inundații vor fi reconstruite.

Bombardarea dela Akaba.

Constantinopol. — O depeșă a ministrului de războiu vestește, că două vase italiene au bombardat portul Akaba pe marea Roșie. Câteva părți ale orașului au fost distruse.

Soldatii creștini în armata turcească.

Viena. — După o știre primită din Constantinopol, de „Politische Correspondenz“, atragerea creștinilor din Turcia în serviciul militar, a dat până acum rezultate foarte nefavorabile, și e probabil că ei constituie continue dificultăți pentru Turcia.

Speranța, că serviciul militar în comun al mohamedanilor cu creștinii vor aduce apropierea morală reciprocă a ambelor elemente, nu s'a îndeplinit.

Mai curând s'ar părea, că prin aceasta contrastele au suferit o și mai mare agravare.

Răul tratament al soldaților creștini din partea superiorilor lor turci, au făcut ca șefii bisericilor creștine de acolo să intervină în repetite rânduri la poartă, însă fără rezultat.

E neîndoios, că această chestiune va constitui o grea problemă pentru guvernul turcesc.

Medicii turci înaintea consiliului de război.

Constantinopol. — Medicii sanitari turci sosiți aci din Italia au fost arestați și dați în judecată consiliului de război, pentru că, după cum rezultă din raportul lui Neșet bey, comandantul Tripolisului, în loc ca medicii să meargă după armată au stat la Tripolis și astfel au fost prinși de italieni.

Kiamil pașa în Egipt.

Constantinopol. — Fostul mare vizir Kiamil pașa se află acum în Egipt pentru a obține din partea mohamedanilor egipteni ajutoare pentru Tripolis.

Nouii atacuri turcești la Tripolis și Homs.

Roma. — Ziarul „Messagero“ anunță din Tripolis cu data de 20 nov. st. n., că un atac violent al dușmanului, încercat în ziua de 17 noemvrie st. n., a fost respins de trupele italiene.

Dușmanul a apărut în zorii zilei și a înaintat în mici detașamente până la 400 metri aproape de pozițiile italiene, de unde a deschis un foc violent contra flancului stîng al trupelor italiene.

Acestea n'au răspuns la focul turcilor în așteptarea grosului trupelor turcești care a și apărut în curând.

Trupele italiene au deschis atunci un foc teribil care a silit pe turci să o ia la fugă în mare neorânduială.

*

Din Homs se anunță că acolo au avut loc lupte de avantposturi și repetite încercări ale turcilor de a surprinde pe italieni.

Toate aceste atacuri au fost însă respinse.

Căți-va prizonieri arabi au încercat să desarmeze garda italiană în timp ce i-se distribuia rațiile de mâncare. Ei fură însă imediat făcuți inofensivi și executați în urma unei judecăți sumare.

La Tripolis se continuă cu debarcarea de provizii și munițiuni.

Vremea e frumoasă.

Puterile și conflictul.

Viena. — Din cercurile autorizate se anunță, că partea diplomatică a chestiunii războiului, a intrat într'o nouă fază. Una din marile puteri a propus să se facă o intervenție la Constantinopol în senzul grăbirii încheierii păcii; alte puteri au refuzat însă, declarând că momentul oportun n'a sosit încă. Cum însă dela începutul conflictului Austria a propus ca demersurile să fie colective, și aceasta s'a primit ca bază a acțiunii diplomatice pe tot timpul conflictului, — propunerea numai a uneia din puteri nu s'a putut realiza, unele puteri fiind contra intervenției.

Totuș discuțiune neoficială continuă atât la Constantinopol, cât și în cancelariile europene.

Mișcarea flotei italiene.

Constantinopol. — Contrar celor scrise de ziarul „Ikdam“, „Biuroul Pressei“ declară, că flota italiană nu a apărut în fața Dedeagaciului. O flotă a trecut acum câteva zile la o distanță de treizeci de mile. Un torpilor a intrat în port, dar a plecat după 5 ore.

Acțiunea flotei italiene în Arhipelag.

Atena. — Ziarul „Patris“ află, că ambasadorul italian din Atena a însărcinat guvernul să angajeze șase căpitani greci, cari vor comanda vapoarele de război italiene în timpul acțiunii flotei în Arhipelag.

Căpitanii au fost încunoștințați să fie gata pentru săptămâna viitoare.

CORESPONDENȚE

DIN GERMANIA

Berlin

— 21 nov. n.

O expoziție de orchidee: „Schwaben“ de-ăsupra Berlinului.

O expoziție de orchidee îți dă posibilitatea să trăiești, cel puțin câteva clipe, într'un imperiu de basme, de visuri. O astfel de ocaziune ni-s'a oferit eri la Berlin.

Când intrai în spațioasa incintă a „camerei deputaților“, pătrunzătorul parfum al acestor flori extraordinar de interesante, fără de veste îmi rechemară în memorie „Portretul lui Dorian Gray“, de Oskar Wilde. Aceeași mireasmă profundă, aproape ametoitoare ce picura de pe fiecare filă, din fie ce cuvânt al acestei cărți, îmi atinge de astădată răsufierea, ochii, buzele, mintea, totul, totul. Wilde a fost poetul orchideelor, sau mai corect spus, însuși o admirabilă, o preafrumoasă orchidee! Cine nu se va lăsa îmbătat mai întâi de aceste flori, nu-l va înțelege nici odată, nu va putea gusta aroma de nedescris, ce adie prin geamurile „casei granadelor“.

Otto-Beyrodt-Marienfelde, a fost de astădată acela, care în chipul asemănător unui codru secular african, a întruchipat în lumina poveștilor din 1001 de nopți, în fața ochiului fiecărui privitor, această admirabilă expoziție. În penumbra luminii și boschetelor rupte din codrii impenetrabili, printre coroanele palmierilor viratori, cad peste mări de lumină magică ca niște betele, asupra trunchiurilor căzute, aproape putrede, pe cari numărăte orchidee își risipesc belșugul lor de poezie, de parfumuri, de vrajă policoloră... Sunt aceste orchidee, cărora le-ai putea spune, *condurii doamnei*, deoarece au forma aceea, de fini pantofi ce adăpostesc un picior mic de femeie!

E foarte curios, că pe aceste flori exotice, abia numai insectele sunt în stare să le schimbe în mirese, să le pregătească frumoasa lor nuntă; ele pătrund cu mare greutate în potirul acoperit de petale și sugând mierea, răpesc împreună cu ele pe aripi aurul polenului, aurul greu, pe care-l așază apoi în alt potir, pe alte pistile, și pe alte petale.

Uneori se întâmplă, că și vântul ridică sus, aproape de paiangenișul coroanelor uscate de palmieri, polenul *catlelor* colorate și aicia sus, aceste căprioare, fecioare africane, cari reprezintă un număr de specii aproape de vre-o 1000, și-au risipit întregul belșug de floare, de forme mlădioase... Aici pe vizitatorul uimit, îl întâmpină pretutindena din desiș de liane, luminoasele stele aurite, în chip de fluturi fluorescenți ale *Oncidiilor*, iar *Anturine* de foc se zugrăvesc albastre departe, pe un fond impenetrabil.

Sunt adunate la un loc în jocuri fantastice de culori, ca o podoabă rară, un caos întreg de bizare forme de flori, unele asemenea unor insecte, altele ca un fluture, iar altele aducând a *colibri*. Aproape nu-ți poți lua aer, de plăcere, de teamă, de ceva necunoscut; din depărtare îți pare ca și când ai cuprinde șoaptele triste, melancolice ale palmierilor ce ajung cu vârful pînă sus, aproape de cer...

Din acest *clou* de frumusețe de basme africane, se desfac apoi celelalte săli, în cari pe lângă specialiști au expus interesante flori și diferiți amatori. Această expoziție, cum se prezintă, dovedește că cultivarea exagerată a orchideelor din Anglia, a pătruns și în Germania; să zicem așa aproape s'a acclimatizat, aproape și-au exoperat dreptul lor de cetățene. Ele vor prinde așa de frumos un locșor, lângă vioreaua alpină și lângă garoafă, după geamuri, întrecându-se în splendoare, în strălucire

și viață, cu acelea. Tocmai fiind ele copii ai luminii și ai soarelui, se avântă așa de sus pe acele coroane de palmieri din codrii virgini africani, în ale cărei adâncuri băltoase și miasmatică nu și-ar putea desvolta vestmântul lor compus din admirabile petale.

Acolo însă unde le privește soarele și le chiamă raze de lumină, știu să se facă atât de frumoase, încât ochiul pe care l-au vrăjit odată, le zărește totdeauna, în vis, în nopți de iarnă friguroase, iar parfumul lor îl impresioară ca cea mai puternică aducere aminte! Cine vrea să citească și să guste cu adevărat pe O.-Wilde să cerceteze mai întâi o expoziție de orchidee...

Atunci vraja capitolului prim, din „Dorian Gray“, nu va uita-o niciodată...

*

Sportul baloanelor, a ajuns la ordinea zilei. Nu e nimeni, în care urutul monstruos al elicelor uriașului „Schwaben“, montat de Zeppelin, să nu sperie și să atragă atenția și să fure ochii preaseroșilor berlinezi.

În zilele trecute, a făcut ascensiuni evoluând deasupra orașului, principele moștenitor, care venise la Berlin pentru câteva zile; i-a urmat apoi Bethman-Holweg și nu-i este oprit nimănu să urce admirabila gondolă, aranjată a la vagon restaurant, cu tot confortul, pentru suma de 200 de mărci! Va fi probabil ceva admirabil.

De sigur că Berlinul, biciuit de obișnuitele neguri de toamnă se va desprinde jos, clocotitor, și și mai uriaș, din marea de fum, de ceață. Mi-l închipui ca pe un mușuroi de termită grozave, adunat, pe termurii râului *Spree*. Balonul face ascensiuni dela Iohanisthal, trece peste Charlottenburg, se'ndreaptă apoi spre Potsdam și după un mers de două ore, descinde iarăș la locul de unde a plecat.

Aviația de altfel pretinde jertfe și aici din nou; acest *moloch*, pare să nu se sature în veci. În zilele trecute un isteț pilot, care făcuse sboruri frumoase, cu numele *Treitschke*, din cauza unui defect al motorului și al unei și mai defectuoase curbe, a fost aruncat la pământ, unde l-a așteptat o moarte sigură.

Pe aceste pasări mari prădalnice, atmosfera Berlinului le înghite zilnic în camerele ei de ceață, iar ochiul privitorului, care le urmărește până ce dispare cu bine totul, se pleacă obosit spre pământ, ca oare cumva din adâncul lui, să afle rostul și filozofia sborului!

Dar pământul nu răspunde nimic, ca de ghiată.

Numai un singur dor nemărginit se sălășluște pe suflet, dorul de mai sus, de mai sus, de înălțime!

Cei cari n'avem norocul să ne înălțăm în aer, să sburăm cel puțin sufletește!

Coresp.

DIN AUSTRIA

Viena.

— 22 nov. n.

Ministerul Stürgkh II. și chaosul din sinul partidelor. — Chestia funcționarilor. — Creșterea curentului anti-maghiar. — Res croaticae.

Parlamentarismul din monarhia habsburgică trece printr'o criză cronică foarte acută. Sanarea acestei crize abia se poate închipui; în cazul cel mai bun reclamă o cură radicală.

Guvernul actual e abia de două săptămâni în fruntea afacerilor țării, și deja putem vorbi de un minister Stürgkh II. Cu două zile înainte numai, s'a prezentat camerei cabinetul întregit, prin intrarea în minister a d-lor cav. de Zaleschi în calitate de ministru de finanțe și dr. Braf ca ministru al Gațiilor. E întrebare însă, dacă prin această remaniere ministerială se va limpezi oare situația încurcată din parlament.

Un răspuns afirmativ la întrebarea aceasta ni-se pare foarte problematic.

„Narodni Listy“, organul partidului cehilor tineri, pretinde cu insistență dela ministerul Stürgkh II. să-și îndrepte atențiunea asupra agendelor parlamentare, cari reclamă o rezolvire cât mai grabnică, iar pe de altă parte cere regularea dreptului de extenziune a limbilor din Boemia, regulare, care iarăș nu mai poate suferi amânare. La urmă provoacă guvernul să facă declarații pozitive în

ce privește atitudinea, ce are de gând să ia în chestiunile și reformele de actualitate.

Guvernul pe de altă parte cere dela parlament respective dela partide același lucru, astfel că nu prea putem avea multe speranțe în ce privește limpezirea situației.

Informațiile și combinațiile ziarelor asupra evenimentelor din cameră, precum și noile formațiuni și schimbări din sinul diferitelor partide, contribuiesc în măsură mare la sporirea confuziei generale și sunt apte de a ne spulbera orice iluzii în ce privește creiarea unei atmosfere mai sănătoase în viața noastră parlamentară.

Un punct fix, o stabilitate înzadar ai căuta în politica din imperiul habsburgic. Miniștri vin și se duc. Azi ești ministru, mâine, nu ști dacă nu vei fi simplu deputat ori chiar alegător de rând.

Nici un partid parlamentar nu e sigur de ziua de mâine: în orice moment se poate discompune. Dreptaceea e absolut exclus, ca un guvern să poată conduce timp mai îndelungat destinele țării și să exercite o influență mai dăinuitoare și hotărâtoare asupra mersului afacerilor de stat.

Vecinica schimbare de miniștri are influență demoralizatoare și asupra publicului mare, întrucât acesta își pierde încrederea în cărmuire; aceasta cât și parlamentul se prezintă în ochii lumii ca stând pe un nivel foarte coborât, cu atât mai vartos, că în timpul din urmă ședințele parlamentului au fost dedicate așazică numai discuțiilor ne-fructifere. Lucruri serioase nu s'au prea discutat de 5 luni de zile, de când s'a constituit parlamentul actual. În urma acestei împrejurări abia e nădejde să treacă prin parlament până la sărbătorile Crăciunului proiectele mai mărunte, cum sunt: regularea salarelor funcționarilor de stat și reforma regulamentului de casă. După aceea va trebui să intre în activitate dietele provinciale și delegațiunile. Ce privește în special chestia funcționarilor de stat, aceasta se va face așa, că se vor regula prin lege orele de serviciu și se vor spori lefurile, dar pe de altă parte se vor înmulți și anii de serviciu.

Postul ministru de finanțe nu și-a dat învoirea, ca chestia sporirii lefurilor să fie tratată deodată cu regulamentul de serviciu, făcând pendentă ameliorarea situației materiale a funcționarilor dela votarea noului proiecte de reformă.

Se vorbește că încurând va fi retras proiectul privitor la sporirea lefurilor și va rămânea să se delibereze numai asupra regulamentului de serviciu, ceea ce, nădăjduim, că se va putea face în decurs de 14 zile. Cu privire la sporirea lefurilor se pare că va fi înaintat un nou proiect, care însă nu pune în vedere, pentru îmbunătățirea proiectată, decât jumătate din suma hotărâtă mai înainte.

În ședința din 18 l. c. a comitetului central al Asociației funcționarilor de stat, aceștia au luat poziție fățișă, în contra felului, cum se prezintă noul proiecte, cari au să hotărască asupra sortii lor.

Guvernul ar dori, ca încă înainte de Crăciun, pe lângă proiectele amintite deja, să aducă în desbatere și proiectele militare, având în vedere situația schimbată din parlamentul maghiar și criza acută din Balcani. E însă foarte de temut, că se va forma o puternică opoziție contra proiectelor, o opoziție, cu un colorit antimaghiar pronunțat.

În parlamentul austriac domnește mare animosități în sinul tuturor partidelor politice fără considerare la colorit politic, la naționalitate, religie și clasă față de toate partidele maghiare și îndeosebi față de guvernul Khuen în chestia importului de carne, dar îndeosobi slavii de sud sunt foarte îndârjiți pentru alegerile din Croația.

În cercurile deputaților croați și în parlamentul austriac regimul Tomasich este considerat de cel mai brutal și se anuntă o opoziție strasnica în cazul, dacă nu va înceta în Croația și Bosnia urgisitul absolutism maghiar.

DIN ITALIA

Milano

— 20 noemvrie n.

Dela tentative de pace, la război înverșunat. — Noua fază a războiului. — Inchiderea expoziției din Torino; un impunător cortej de o sută mii de persoane.

Decretul de anexare a Tripolitaniei și Cirenaicei dat în ziua de 5 noemvrie și telegrama ministrului de externe San-Giuliano, adresată tuturor

ambasadorilor italieni, era o notificare de pace sau de război înverșunat. Pacea nu s'a făcut. Tratatulele de pace, — știrile împrăștiate la Tripolis — n'au avut la baza lor nimic serios: „Nici o probabilitate, nici o bază despre încheierea păcii nu există:” așa declară „Tribuna” din Roma, care continuând, afirmă: „Ba chiar, dacă trebuie să judecăm după evenimentele militare cari se pregătesc, credem, că suntem cei mai aproape de adevăr, când afirmăm, că e pe punctul de a începe, nu faza păcii, dar a doua fază a războiului.”

Deci, afirmarea continuării războiului. Dar unde și cum? Căci în Tripolitania și Cirenaica ori cât de departe ar înainta trupele italiene în interiorul teritoriului acestor două ținuturi — totuși această înaintare — această câștigare de teren, nu ar da o fază rezolutivă acestui război.

S'a vorbit de o acțiune hotărâtoare a flotei italienești în marea Egee și după tonul tuturor ziarelor, o asemenea acțiune era mai mult ca iminentă, se aștepta din zi în zi, vestea vre-unei mișcări în acest senz.

„Secolo” de astăzi afirmă însă, că nu se va începe nici o acțiune navală, nu se va face nici o mișcare până după trecerea regelui Angliei, care dupăcum e știut trece în Indii.

Comitetul organizator al expoziției din Torino — a vrut să fie cât se poate de punctual în ce privește cele două date fixate pentru inaugurarea și închiderea expoziției: s'a închis în seara zilei de 19 noemvrie exact după șase luni și 20 de zile de existență. În total, numărul vizitatorilor în tot timpul cât a fost deschisă, s'a ridicat la 7,409.145 de persoane.

Inchiderea expoziției s'a făcut fără nici un ceremonial oficial — dar cu un impozant cortej popular care pornind din fața palatului industriilor manufacturiere transversând expoziția și o parte din oraș până în piața Castello, care se găsește în partea centrală a orașului.

Au luat parte la această impunătoare manifestare peste o sută de societăți în frunte cu comitetul expoziției și muzicile militare — cărora le urma un imens public și al cărui număr se calcula la circa o sută de mii de oameni.

Anty.

DIN ȚARĂ

Comloșul-Bănățean

22 nov. n.

Introducerea noului protopop. — Banchetul. Agentura „Astrei”. — Șezătoarea literară. — Ion Popovicu Bănățeanul.

Protopresbiteratul Bănat-Comloș are iarăș șeful său. Ieri în 21 noemvrie s'a săvârșit și ultimul act pentru îndeplinirea văduvitului scaun, în cadrele unor serbări entusiaste și sincere. P. O. D. dr. Traian Putici a fost încredințat din partea forului diecezan suprem cu introducerea în oficiu a alesului, întăritului și hirotositului protopop al tractului Bănat-Comloș: d. *Mihai Păcățian*.

În fața acestui act de o importanță deosebită pentru viața religioasă-morală, culturală și socială a tractului Comloș, îmi dau bine seamă de situația dificilă ce o are protopopul acestui, cel mai expus district protopresbiterial. Și am sentimentul unei justificate bucurii, când văd, că prevedința divină prin voința obștească, a încredințat destinele acestui protopopiat unui bărbat integru, calm, onest, conștiincios și desinteresat, cum s'a dovedit părintele Păcățian în plinul unei vieți, făcându-și totdeauna datoria sa de om și de preot modest, fără mult alai.

Personalitatea lui aleasă, caracterul puritan și ferm și iubirea adevărului mai presus de toate dau deplină garanție, că frontiera dinspre apus a legii și limbei strămoșești, având comandant pe acest neșovăelnic fiu al său, va respinge urgia vrășmașelor valuri ce năpustesc mereu asupra așezămintelor sfinte, păstrătoarele și apăratoarele naționalității noastre românești.

Acest protopopiat se poate considera de cel mai periclitat avantpost al românismului. Iată motivul care mă îndeamnă să spun, că șeful acestui tract numai atunci își va împlini datoriile cu sfințenie, când va fi cel mai vigilent străjuitor al neamului nostru.

Din acest motiv dar conducerea acestui con-

servativ totuși înaintat și bogat tract este una dintre cele mai dificile și mai istovitoare sarcini la ce se poate angaja un om nutrit de nădejdea unui viitor mai bun și încurajat de energia exuberantă ce-i svăcnește în vine și-i dă mereu îndemn la lucru. Abia atunci își va putea da ficine seamă despre multiplele datorii ce implică misiunea grea a șefului acestor fortărețe solitare, care totuși — multumită vredniciei și destoiniciei antecesorilor — a putut rezista și prospera în ciuda năvalnicelor tălăzuri ce se sbat neîntrerupt în jurul ei înălțându-se, resfrângându-se și amenințând cu peire această cetățuie, dacă nu va înțelege gândul hain al vrășmașului secular, care păzește orice prilej bine-venit, să se strecoare pe nesimțite între meterezele noastre. Forurile administrative cearcă mereu amestec autoritar în autonomia noastră și se muncesc, aducând jertfe enorme, ca să ne câștige cele mai însemnate redate ale limbei și legii strămoșești prin delăturarea bărbaților pururea trezi apăratore ai moștenirii strămoșești.

Luptându-ne cu asemenea greutăți și obstacole, cu drept cuvânt avem un titlu de sinceră bucurie, când putem felicita pe părintele Păcățian în fruntea tractului.

Ne place să credem, că părintele Mihail Păcățianu, cum însuș a promis ieri sărbătorește, va fi acel om, care nu va ezita să promoveze interesele obștești pe orice teren, ținând să dea soluțiunea posibilă și nimerită a multor probleme culturale și economice.

În sfârșit nu ne îndoim că-l vom vedea totdeauna „*primus inter pares*”, fiind cel dintăiu între preoții subordonați în orișice acțiune culturală, economică și socială, nobilă, salutară; în împlinirea datoriilor și în sacrificiu desinteresat de energie și avere pentru bunăstarea, ori salvarea instituțiilor noastre culturale.

Introducerea în scaunul protopresbiterial a făcut-o P. O. d. protopop dr. Traian Putici, încredințat cu aceasta din partea venerabilului consistor. În ziua serbării „celor fără trupuri puteri” arhanghelii Mihail și Gavril, în biserica din Bănat-Comloș s'a celebrat sfânta liturgie cu o pompă extraordinară de către părintele-protopop dr. Traian Putici și preoții Mihail Păcățian și Gh. Bălan. După priceasnă d. comisar consistorial dă cetire actului de încredințare adresat d-sale și singheliei părintelui Păcățian, pe care-l declară de protopop instituit.

După acest moment înălțător într-o frumoasă cuvântare păr. Putici schițează chemarea și sarcinile grele ce așteaptă pe protopop și-i oferă înțelepciunii și umilinții creștinești: sf. scriptură și sf. cruce. A fost deosebit de emoționant momentul, când păr.-protopop spune noului instituit tinzându-i crucea: Iată sf. cruce, primește acest semn al umilinții și al durerilor, acesta să-ți fie mângăitor în clipe de grea cumpănă și de ispită...

La serviciul divin a excelat corul de bun renume al comloșenilor.

După sfânta liturgie, am trecut cu toții la casa părintelui-protopop Păcățian, ca să-l felicităm, pentru distincția binemeritată prin o muncă modestă, fără preget, ce a depus-o în atâția ani.

La ora 12 și ceva s'a dat un banchet asupra cărui a plutit o atmosferă mult prea intimă, sinceră și dragă-lasă, încât nu-l vom putea uita în curând. S'au rostii în mijlocul unei veselii cu adevărat încântătoare 26 toasturi pentru toți și pentru toate. Desigur vi-se pare cam mare numărul. Vo mărturisesc totuși, că nici-odată nu mi-a părut un banchet de o durată așa de scurtă, ca acesta. Intreg banchetul părea o familie exagerat de mare la număr, la care-și petrece vesel și deschis.

La mese au fost reprezentate în număr frumos comunele Nereu, Vălcani și Pesac. Între oaspeți am remarcat pe următorii d-ni: dr. Traian Putici, dr. Aurel Novac din Biserica-Albă, prot. Munteanu, Silviu Bichiceanu, dr. D. Chiroiu, Irimie Popovicu, S. Andron, Em. Barbulescu, Pavel Fumor, Irim. Mezin, Filip Mihaiu, Iulian Dogariu din Nereu; Alex. Mării, Nicolae Calina, Nicolae Marcu, Dim. Calina din Vălcani. Din Banat-Comloș a participat aproape întreaga clasă intelectuală, fără considerație de naționalitate și religione, iar dintre plugari: Gheorghe Păcățian și soția, părinții noului protopop, Nicolae Păcurariu, Gh. Păcurariu, jun. Ion Coandă, Iul. Popescu, Gh. Ciolac, Gh. Băran, Mil. Sebeșan, Bucur Nicoară, Moise Rodian. Dame

Serată literară. Duminecă în 26 noemvrie c. la orele 8 seara muncitorii români din Arad vor aranja a 4-a serată literară în sala „Millenium”, cu următorul program:

Cuvânt de deschidere, rostit de d. I. Lazar. „Lupta femeilor pentru existență”, conferință ținută de ** „Pe lângă boi”, poezie de G. Coșbuc, declamată de d-șoara Rozalia Sandru. „Solo de violină”, executat de d. Constantin Savu. „Lupii”, de **, citită de d-șoara Elena Scorțaru. „Solo de voce” acompaniat de harmoniu, predat de d-nii V. Maghiaru și C. Savu. „A voastră este vina”, poezie de Mihail I. Procopiu, declamată de d. I. Budeanu. „Arii populare din flaut”, predate de d. P. Tiriteanu.

Muncitorii români sunt invitați a lua parte în număr cât se poate de mare la această serată literară. Intrarea liberă.

Cununie. D. Victor Florea și Lavinia n. Visoli căsătoriți. Iași, în noemvrie 1911. Sincere felicitări.

Revoluția din China. După știri primite din Peking de ziarul „Times” și în cercurile curții imperiale se exprimă părerea ca curtea să se strămute dela Peking la Jeho, unde s'au și făcut toate pregătirile necesare pentru primirea ei.

Prieteni lui Zuan-Sbi-Kai stăruiesc pe lângă acesta ca să explice curții că nu mai poate garanta siguranța acesteia în Peking.

Prin depărtarea voluntară a curții la Jeho, poporul chinezesc va vedea numai un semn de bunăvoință din partea acesteia.

Pe de altă parte se anunță însă că curtea se va opune din toate puterile unei depărtări din Peking.

Criza guvernamentală din Franța. Răceala cu care au fost primite de partizanii guvernului declarațiile făcute luni în camera franceză de către ministrul de externe, se explică prin nemulțumirea ce domnește relativ la conducerea politicii externe a republicei.

Nici unul dintre deputații guvernamentali n'a găsit vr'un cuvânt de încurajare, când ministrul de externe s'a adresat camerei cu următorul apel:

„Domnilor, dacă aveți impresia că politica externă a Franței e condusă de o mână prea slabă, atunci vă rog să mi-o împărtășiți și sunt gata să mă retrag”.

Primul-ministru, care a pus chestia de încredere, pentru a evita o desbatere a interpelării, n'a făcut decât să înrăutățească situația ministrului de externe, rostind urtoarele cuvinte:

„Autoritatea ministrului de externe trebuie să rămână neatinsă, și camera trebuie să nu considere politica externă ca o activitate a întregului cabinet”.

Această declarație a ministrului președinte lasă să se înțeleagă că după votarea convenției germano-franceze, ministrul de externe își va înainta demisia.

Dela Liga culturală. S'a reconstituit secțiunea Caracal a Ligei culturale, alegându-și în ziua de 6 octomvrie, următorul comitet de conducere:

Președinte, I. Hagiescu-Miriște; viceprezidenți: S. Băleanu și P. Rădulescu-Tudoran; secretar Diac, V. Ionescu; casier C. Teodorescu; membri: Ilie Constantinescu și Marin Rădulescu. Secțiunea începe să funcționeze cu 63 membri.

Peste câteva zile va apare în 10.000 exemplare calendarul „Ligei Culturale” pe 1912 cuprinzând o bogată materie literară datorită scriitorilor noștri de frunte și îmbrățișând chestiuni cari privesc toate ținuturile locuite de români. Acest calendar

care oglindește viața actuală a Ligei, îl vor avea în mână toți membrii ei.

D-nii comercianți care ar dori să-și tipărească vre-o reclamă în acest calendar sunt rugați să trimită direct tipografiei „Neamul Românesc” din Vălenii de munte textul reclamei, prețurile fiind foarte reduse: 20 lei o pagină întreagă și 10 lei o jumătate pagină.

La 19 nov. c. va avea loc un mare bal dat de Liga culturală cu concursul artiștilor teatrului.

Acesta fiind primul bal dat de Ligă, se prevede a avea un succes desăvârșit. Loja I costă 80 lei, loja II 50 lei, loja III 30 lei, iar intrarea generală 10 lei.

Pentru loja I dă fără altă plată și 12 bilete din loteria Ligei, pentru loja II se dau 9 bilete, pentru loja III 5 bilete, și pentru intrarea generală 2 bilete.

Senzaționalele declarații ale lui Wanderwede. Din Bruxelles vine știrea, că șeful partidului socialist Wanderwede publică o scrisoare senzațională în care susține că în timpul prezenței sale la Berlin în cursul ultimelor săptămâni, a aflat că de fapt guvernul german a cerut Franței de douăori să-i cedeze ei dreptul pentru răscumpărarea Congoului belgian, odată în iulie și la 28 oct.

Cunoscutul discurs al lordului Lloyd George a provocat prima cerere.

În octomvrie pentru că nu putea ceda dreptul de răscumpărare a despăgubit Germania prin articolul 16 din acord, prin care Franța renunță de fapt la dreptul de răscumpărare, întrucât se stipulează că pe viitor toate schimbările de posesiuni în Africa vor trebui supuse unei conferințe a puterilor interesate.

Primejdia unui război anglo-german. Nori negri plutesc pe firmamentul bătrânei Europe. Mândrul Albion nu poate suferi întărirea vecinei rivale, a Germaniei. De mult își tot scutură oțelele și stă gata, să-și scoată sabia din teacă și să umilească poporul german. E întrebare numai, dacă-i va succede.

„Sidney Low”, publică următoarele în ziarul „Standard” cu privire la destăinuirile lui Faber:

„Credem, că e adevărat, că în prima jumătate a lunii septemvrie marina a fost încunostiințată, că e posibil să avem în curând un război cu Germania.”

Flota se afla atunci în golful Cromarty gata de război, așteptând ordinul de a pleca în Marea Nordului.

Din fericire acest ordin nu s'a dat. În tot cazul este însă lucru cunoscut, că Franța avea asigurat ajutorul nostru militar prin trimiterea a 150.000 oameni pe continent, în cazul când conflictul marocan nu s'ar fi aplanat.

Ziarele se ocupă de destăinuirile căpitanului Faber. Cele informate declară, că aceste destăinuirii sunt numai în parte adevărate.

Presa serioasă deplânge publicarea discursului lui Faber care e menită numai să provoace în Germania neîncrederea față de Anglia și să facă și să înăspriască și mai mult sentimentele anti-engezești ale popoului german.

Destăinuirile lui Faber sunt considerate în Germania ca o dovadă de fapt că înțelegerea cordială e într'adevăr o alianță anglo-franceză îndreptată împotriva Germaniei.

În timpul crizei din urmă, nu erau în

joc nici un fel de interese britanice și totuși Anglia — cum nu se poate tăgădui acum — era gata să tragă spada contra Germaniei.

Anglia era să ducă un războiu teribil, numai pentru că Franța vroia să aibă cu cu orice preț Africa.

„Neue Freie Presse”, ocupându-se în fruntea nunărului său de astăzi cu declarațiile secretarului de stat german, Kiderlen-Waechter, și în general cu spiritul dușmănos ce domnește astăzi între cele două puteri, atrage atențiunea popoului german asupra atitudinii Angliei în conflictul marocan și spune, că Germania de acum înainte nu are să se îngrijască atât de apărarea graniței dinspre sud împotriva atacurilor ce ar veni din Franța, cât mai mult de țărării dinspre Anglia, de unde o amenință primejdie necontenită. Cel mai temut dușman al Germaniei și al popoului german — încheie N. Fr. Presse — nu e azi Franța, ci Anglia.

Ultima oră

O nouă mare înfrângere a italienilor.

Constantinopol. — O telegramă din Dehiban cu data de ieri anunță, că trupele otomane au dat un atac eroic împotriva italienilor, recâștigând pozițiunea Menchie, reocupând în același timp și cazărmele de cavalerie și artilerie.

După o luptă teribilă, luată poziție în grădina lui Ahmed Mirza, lângă moscheea Torghoud Reiss.

Italianii au suferit pierderi considerabile, lăsând cantități enorme de proviziuni în mâinile turcilor.

Convorbire cu un deputat din Tripolis.

Viena. — Un redactor al ziarului „Neue Freie Presse” a avut o convorbire cu deputatul din Tripolis Ulayd Oillah.

Fiind întrebat asupra războiului, Ulayd Oillah a zămbit și a spus:

„Mă miră mult, că guvernul italian nu a anexat toată Turcia. Cunoșc situația trupelor și vă asigur, că vom ști să ne apărăm țara.”

Recunosc, că italienii au o armată puternică, dar această armată nu este proprie pentru întreprinderi coloniale”.

Holera între arabi.

Milano. Ziarul „Piccolo” află, că între arabii deportați pe insula Tremfiților a izbucnit holera. Au murit până acum 80 de arabi.

Italia vrea pace?

Paris. O parte din presa franceză spune, că Italia a trimis mijlocitori pe la mai multe cabinete, între cari și cel francez, cerând o urgentă mediațiune în favoarea păcii.

Din sursă italiană vrednică de încredere știrea aceasta se desminte.

Situația italienilor din Turcia.

Constantinopol. Se desminte svonul, că toți italienii ocupați la întreprinderile otomane au fost expulzați.

Până acum 300 de italieni cari trăiesc în Turcia, au adoptat supunerea turcească.

— Șeful albanez Dervischina s'a reîntors și a fost grațiat.

Această grațiere e considerată ca o încercare de apropiere între turci și arabi.

POȘTA REDACȚIEI

Dr. Elie Dăianu, Cluj. Deoarece în ziarul nostru n'a apărut știrea, ce desmintiți, nu putem publica nici desmintirea.

Redactor responsabil: Atanasie Hălmăgian.

Anunț.

La institutul de credit și economii „TIMIȘANA” din Timișoara se află de vânzare 600 jugh. pământ de prima calitate, în comitatul Torontal, care se vinde și în complexe mai mici cu preț foarte favorabil și sub condițiuni ușoare de solvire.

Doritorii de a cumpăra din acest pământ să se adreseze către direcțiunea institutului.

Se cearcă

un candidat de avocat

într-o cancelarie advocațională din provincă. A se adresa administrației „Românului”.

Caut

un candidat de avocat

cu praxă bună pe 1 Decembrie. Condițiuni foarte favorabile.

Dr. Alexandru Morariu,
advocat Ibașfălu (Erzsébetváros).

Izvor ieftin de cumpărat

gramofoane și plăci
de vânzare și cu plătire în rate

Noutăți! Au apărut noi plăci românești. Cereți preț curentul il. gratis din Margle magazin de

gramofoane

al lui

TOTH IÓZSEF
SZEDED, STRADA KÖNYÖK Nr. 3.

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
recipise de amanet,

aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,
(Palatul minorilor).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. Telefon 438.

Birou de informații!

Cunoscând multe lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. — La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III 19.

IACOB ȚEPENEU

PROPRIETAR ȘI SCULTOR
FEHÉRTEPLOM (BISERICA-ALBĂ).
STR. STEFANI No. 2.

Proprietar de ocne: TEOFIL POPOVICIU

Mare magazin și atelier de pietrii mormantale precum: lucruri de marmoră, granit, laborator, piatră de năsip, etc. Lucrez și în provincă. — Prețuri moderate.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrisului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

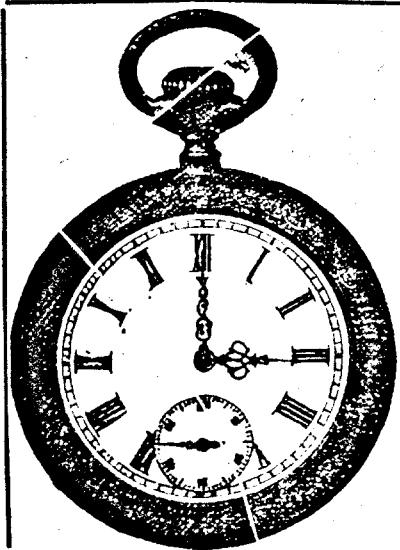
Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DĂNIEL

întreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Cele mai bune oroloage
Cele mai solide și juvaericele
cele mai moderne
atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă chezășie de 10 ani cu prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Desfacere de prăvălie!!!

Marfa din magazinul meu voi vinde-o

cu prețuri foarte reduse.

Desfacere autorizată s'a început de câteva zile.

In săptămâna asta se vinde:

mănuși de pieleglacé pentru dame, specimene fine, negre, albe și colorate.

Părechea 75 cr.

Stofe pentru costume și haine

negre și în toate colorile.

HOFFMAN SÁNDOR

ARAD, (Palatul teatrului).

Pânze și șifonuri

Confecție pentru dame și fete. — Covoare, perdele, plapome, blănării.

Se vând

cu prețuri uimitoare de ieftine, până ce se va desface asortimentul

Flanele tenis fine în preț de 25 cr. Flanele de dame în toate colorile.

Rog priviți galantarele mele!!

Recomand magazinul meu de modă pentru femei și bărbați de galanterie.

Dispon de orice marfă pentru sezonul de toamnă și de iarnă, precum: cămeși, ciorapi, ploiere, cravate, gulere etc., tot felul de lucruri de manufactură.

Prețuri solide!
Rog binevoitorul sprijin al publicului român. Cu deosebită stimă:

NICOLAE MIUȚA
BISERICA-ALBĂ
(FEHÉRTEPLOM).

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame
Salamander

cu renume mondial, se capătă în culoare galbină și neagră cu 16 coroane 50 fileri exclusiv la mine.

Weinberger János
prăvălie de ghete de rangul I-lu.
Arad, piața Andrásy Nr. 20.

Comanțele din provincă se execută încă în aceeași zi.

26 (11)

Cel mai bun și mai încrezut mijloc de curățirea și nobilitarea feței, care se deosebește de toate mijloacele cunoscute până acum este

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei tinerească imprimată feței o finețe de catifea, îndepărtează pistruii și alunițele, netezește încreșturile.

Prețul unui tub 1 cor.

Serail crema a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem, ca toate produsele mele de Serail, constă din substanțe nevătătoare. E foarte plăcută doamnelor pentru însușirea ei de a ascunde scăderile.

O cutie 1 cor. 20 fil.

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea

O bucată 70 fileri.

Pe poștă le timite:

farmacia **R o z s n y a y**
Arad, Szabadság-tér.

Comande din provincă să efectuească încă în aceeași zi.

Publicare.

Din partea Comunității de avere a fostului regiment Confiniar romano-banatic Nr. 13, se vor distribui pentru anul 1911|12, studenților ordinari, cari frecventează școli superioare și de specialitate din patrie, ajutoare în bani. Ajutoarele se vor conferi numai la acei fii ai împădușilor, cari dovedesc progres bun în studiu și au purtare bună. Cei ce doresc să obțină vre-unul din aceste ajutoare, sunt provocați a-și subșterne petițiile lor, timbrate în toată regula, Comitetului Comunității de avere până la 10 Decembrie 1911 st. n. Rugărilor petenților au să fie instruate cu următoarele documente:

1. Atestat școlar din anul școlar 1910|11 în original sau în copie legalizată, din care se va vedea progresul fiecăruia.

2. Certificat despre frecventarea școlii în anul curent.

3. Atestat despre averea mișcătoare și nemișcătoare a familiei. Petițiile intrate după termenul fixat, asemenea și petițiile acelor școlari, cari nu vor fi instruate cu documentele specificate mai sus, nu se vor lua în considerare.

Caransebeș, la 16 Noembrie 1911.

COMITETUL COMUNITĂȚII DE AVERE.

La administrația ziarului

„Românul”

se primesc anunțuri cu pre-

țurile cele mai moderate

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

Centrala: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér Nrul 1 (Palatul Mocsonyi).

Filialele: :: Buziaș, — Recaș, — Ciacova, — Deta. ::

Capital propriu 1,500.000 cor. Depuneri 5,000.000 cor.

Telefon: Centrala, Direcțiunea: Nrul 510. :: Contabilitatea: Nrul 1149.

„ Filiala Buziaș Nrul 10. Filiala Recaș Nrul 14. Filiala Ciacova Nrul 16. Filiala Deta Nrul 26.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează libel. Administrează depuneri cu case de economizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei depuse 4 și jumătate și 5 procente interese, fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 cor., după starea casei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Singurul institut de asigurare ardelean

„TRANSSYLVANIA” SIBIU, str. Cisnădiei 5.

Edificiile proprii.

Asigurări împotriva focului,

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții

(pentru învățatori și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela așezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe cazul morții și cu termen fix, cu plăți simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare.

Asigurări de accidente corporale,

contra infracției (furt prin spargere), și alte nenorociri întâmplătoare.

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apeducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910.	K.	5,003.540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,834.801-12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1910 (foc	„	119,830.992—
(viață	„	11,020.266—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,204.317—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în achiziții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.